AVİM Yorum • No: 2026 / 53 • Nisan 2026

BARIŞ SUYU PROJESİ GENİŞLETİLEREK GÜNCELLENEBİLİR

Özge Emine ÖZÇELİK

Misafir Araştırmacı

Son yıllarda su meselesi çevresel bir konu olmanın ötesine geçerek güvenlik tartışmalarının parçası haline gelmiştir. Suya erişim; sağlık hizmetlerinden ekonomik üretime, günlük yaşamın devamından toplumsal düzene kadar birçok alanı doğrudan etkilemektedir. Özellikle Orta Doğu gibi kurak ve kırılgan bölgelerde su yalnızca bir doğal kaynak değil, aynı zamanda istikrarın temel unsurlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda su krizinin derinleşmesi, bölgesel dengeleri etkileyebilecek yeni tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Bu dönüşümün en dikkat çekici yönlerinden biri, su altyapılarının savaş ortamında hedef haline gelmeye başlamasıdır.

Geleneksel olarak çatışmalarda enerji tesisleri, limanlar veya ulaşım hatları öncelikli hedefler arasında yer alırken, son gelişmeler su tesislerinin de benzer bir stratejik önem kazandığını göstermektedir. Özellikle deniz suyunun arıtılmasıyla elde edilen içme suyuna büyük ölçüde bağımlı olan Körfez ülkeleri açısından bu durum ciddi bir kırılganlık yaratmaktadır. Birleşik Arap Emirlikleri, Kuveyt, Katar, Umman ve Suudi Arabistan gibi Körfez ülkelerinin büyük bir kısmı içme suyu ihtiyaçlarını karşılamak için tuzdan arındırma (desalination) yöntemine başvurmaktadır. Nitekim Katarda içme suyunun yaklaşık %99u, Kuveytte %90ı, Ummanda %86sı ve Suudi Arabistanda yaklaşık %70i tuzdan arındırma tesislerinden sağlanmaktadır.[1] Bunun yanında Körfez ülkeleri, dünya genelinde üretilen tuzdan arındırılmış suyun yaklaşık %40ını tek başına üretmektedir.[2] Ancak bu yöntem hem maliyetli hem de sürdürülebilirlik açısından tartışmalıdır. Daha önemlisi, bu sistemin özellikle savaş zamanında dış müdahalelere karşı oldukça hassas olduğu görülmektedir. Enerji altyapısının zarar görmesi belirli bir süre tolere edilebilirken, su altyapısındaki kesintiler çok daha hızlı ve doğrudan sonuçlar doğurmaktadır. Tuzdan arındırma tesisleri birbirine bağlı altyapılarla çalıştığından herhangi bir noktada oluşan hasar tek başına kalmamakta ve tüm sistemin onarımını gerektiren zincirleme ve uzun vadeli etkiler yaratmaktadır. Dolayısıyla bu tür tesislerin zarar görmesi yalnızca ekonomik kayıplara yol açmakla kalmayıp doğrudan günlük yaşamı etkileyen bir kriz yaratma potansiyeline sahiptir.

Suyun, geçtiğimiz yüzyıldan bu yana giderek daha çok kullanılan bir stratejik araç (water as a weapon) haline geldiği aşikardır. Bu durum göstermiştir ki su sadece bir ihtiyaç değil aynı zamanda baskı ve denge unsuru olarak kullanılabilen bir silahtır. Dolayısıyla Orta Doğudaki mevcut durum ve gelişmeler, özellikle Mart ayında Kuveyt ve Bahreyndeki su

arıtma tesislerine yönelik meydana gelen saldırılar ve tehditler bu eğilimi destekleyen örnekler niteliğindedir. Bunun yanında İranın tuzdan arındırma tesislerini açık şekilde hedef alabileceğini ifade etmesi bu altyapıların artık potansiyel birer askeri hedef haline geldiğini göstermektedir.[3]

Bu noktada Türkiyenin konumu ayrı bir önem taşımaktadır. Türkiye genel anlamda su zengini bir ülke olarak değerlendirilmese de sahip olduğu coğrafi avantaj, su meselesinde yardımcı bir rol üstlenmesine imkan tanıyabilir. Özellikle Ceyhan ve Seyhan gibi nehirler Türkiye sınırları içinde doğup denize dökülen kaynaklar olarak dikkat çekmektedir. Türkiyenin Orta Doğu ile Avrupa arasında köprü konumda pivot bir ülke olması uzun süredir enerji alanında bir avantaj olarak değerlendirilmektedir. Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP) gibi projeler Türkiyenin enerji taşımacılığındaki rolünü güçlendirmiştir. Ancak son gelişmeler, benzer bir yaklaşımın su için de düşünülüp düşünülemeyeceği sorusunu gündeme getirmektedir.

Bu bağlamda geçmişte gündeme gelen bazı projeler yeniden hatırlanmalıdır. Özellikle Turgut Özal döneminde ortaya atılan ve Barış Suyu Projesi olarak adlandırılan Orta Doğuya su taşınması fikri uzun süre uygulanabilir bulunmamış ve çeşitli nedenlerle hayata geçirilememiştir.[4] Benzer şekilde 2000li yıllarda Türkiyeden İsraile su satışı gibi projeler de gündeme gelmiş ancak siyasi koşullar nedeniyle ilerleme sağlanamamıştır. Buna karşın Türkiyenin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine deniz altından su taşıması bu tür projelerin teknik olarak mümkün olduğunu göstermiştir.[5]

Orta Doğuda yaşanan son gelişmeler enerji ve su güvenliği konularının birlikte düşünülmesini zorunlu hale getirmiştir. Küresel petrol ve doğalgaz ticaretinin önemli bir kısmının Hürmüz Boğazı gibi bir dar geçiş noktasına bağlı olması, bölgedeki gerilimin doğrudan küresel enerji arzını etkilediğini açıkça göstermiştir. Bu durum, alternatif ve daha güvenli güzergahların önemini artırmaktadır. Türkiyenin mevcut enerji altyapılarından biri olan TANAP, Azerbaycandan çıkarılan doğalgazı Gürcistan ve Türkiye üzerinden Avrupa pazarına ulaştıran ve mevcut arz kaynaklarının çeşitlendirilmesine katkıda bulunan önemli örneklerden biridir. Hattın devreye girmesiyle birlikte Avrupanın Rusya dışı tedarik seçenekleri artmış, transit ülkelerin enerji akışındaki konumu daha belirgin hale gelmiştir.

Benzer bir yaklaşım, Körfez ülkelerine yönelik bir su ve enerji koridoru olarak da kurgulanabilir. Türkiyenin coğrafi konumu ve belirli havzalarda sahip olduğu su kaynakları, doğal su imkanları sınırlı olan ve enerji taşımacılığında büyük ölçüde Hürmüz Boğazına bağlı bulunan Körfez ülkeleri açısından alternatif bir model ortaya koymaktadır. Bu çerçevede geliştirilecek bir yapı, taraflar arasında karşılıklı fayda üreten bir iş birliği alanı oluşturma potansiyeline sahiptir. Türkiye ile Körfez ülkelerine kurulabilecek bir su ve enerji koridoru iki yönlü işleyen bir altyapı modeli olarak düşünülebilir. Bu modelde Türkiye, Akdenize dökülen Ceyhan ve Seyhan nehri havzalarından elde edilecek suyu boru hatları aracılığıyla Suriye ve Irak üzerinden Kuveyt ve Suudi Arabistan gibi ülkelere ulaştırabilir. Böylelikle hat, deniz suyu arıtma sistemlerine alternatif bir kaynak oluşturarak yüksek maliyetli ve çevreye zararlı olan tuzdan arındırma yöntemine bağımlılığı azaltabilir. Aynı hat üzerinde ya da paralel bir altyapı üzerinden ise Körfez ülkelerinin sahip olduğu petrol ve doğalgaz kaynakları kuzeye doğru taşınabilir. Bu kapsamda Irakın güneyinden çıkan

enerji kaynaklarının Türkiyeye ulaştırılması ve buradan Avrupaya sevk edilmesi mümkündür. Halihazırda TANAP gibi projeler Azerbaycan doğalgazını Türkiye üzerinden Avrupaya taşımakta ve benzer bir transit modelin uygulanabilir olduğunu göstermektedir. Bu sistem genişletildiğinde, Körfez kaynaklı enerji de Türkiye üzerinden Avrupa pazarına yönlendirilebilir. Bu sayede Körfez ülkeleri su arzlarını çeşitlendirme imkanı bulurken Türkiye enerji taşımacılığındaki rolünü genişletmekte ve hem Hürmüze bağımlı Körfez ülkeler hem de Avrupa için alternatif bir enerji tedarik hattı oluşturmaktadır.

Sonuç olarak Türkiye ile Körfez ülkeleri arasında kurulabilecek su ve enerji koridoru, mevcut altyapı örnekleri ve bölgesel ihtiyaçlar dikkate alındığında somut bir model olarak öne çıkmaktadır. Su ve enerji akışının karşılıklı olarak kurgulandığı bu yapı yalnızca kaynak transferine değil aynı zamanda taraflar arasında uzun vadeli bir bağ kurulmasına da imkan sağlamaktadır. Türkiyenin coğrafi konumu ve mevcut hatlarla kazandığı deneyim bu sistemin merkezinde yer alabilecek kapasiteye işaret etmektedir. Bu tür bir model, uygun koşulların oluşması halinde bölgesel iş birliğini ekonomik temelde yeniden tanımlayabilecek bir potansiyel taşımaktadır.

*Görsel: *Center for Strategic and International Studies (CSIS)*

[1] Are Water Desalination Plants the Gulfs Achilles in the Latest Middle East Conflict?, *Arab News*, 10 Mart 2026, https://www.arabnews.com/node/2635971/amp

[2] How Much of the Gulfs Water Comes from Desalination Plants?, *Al Jazeera*, 12 Mart 2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/3/12/how-much-of-the-gulfs-water-comes-from-desalination-plants

[3] İran, Trump'ın Hürmüz Ültimatomuna Karşı Misilleme Tehdidinde Bulundu, *Euronews*, 22 Mart 2026, https://tr.euronews.com/2026/03/22/iran-trumpin-hurmuz-ultimatomuna-karsi-misilleme-tehdidinde-bulundu

[4] İlker Turan, Ortadoğuda Su Krizi ve Türkiye: Sorun ve Çözümler, *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 2012, s. 3-4-5, https://izlik.org/JA97BS94TR.

[5] Asrın Projesi Hayat Buldu, *KKTC Dışişleri Bakanlığı*, 19 Ekim 2015, https://mfa.gov.ct.tr/tr/1574/asrin-projesi-hayat-buldu

Yazar Hakkında :

TED Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden 2026 yılında mezun olmuştur. Ek dalını Uluslararası İlişkiler alanında yapmıştır. Ekim 2025 □□□□ beri Avrasya İncelemeleri Merkezi □□□□ Misafir

Araştırmacı olarak çalışmaktadır.

Atıfta bulunmak için: ÖZÇELİK, Özge Emine. 2026. "BARIŞ SUYU PROJESİ GENİŞLETİLEREK GÜNCELLENEBİLİR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 53. Nisan 29. Erişim Kasım 20, 2026. https://avimbulten.org/public/tr/Yorum/BARIS-SUYU-PROJESI-GENISLETILEREK-GUNCELLENEBILIR

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır